

lokalno

BESEDILO **Maja Hajdinjak**

/ Število sto ima prepleteni ničli, kar ponazarja neskončnost, v drugi ničli pa je vidno tudi srce. To je znak, ki po mnenju članov iniciativnega odbora za praznovanje 100. obletnice združitve prekmurskih Slovencev z matičnim narodom simbolizira povezanost Prekmurja z matico.

Mladi lahko »rešijo« Porabje

Na kulturni prireditvi na DOŠ Jožefa Košiča so opozorili na pomen ohranjanja narodne zavesti, jezika in kulture. Prekmurščina kot interesna dejavnost je navdušila sodelujoče učence, realnost porabskih otrok pa je taka, da prinašajo čedalje manj znanja porabščine od doma.

Prekmursko društvo generala Maistra je v začetku meseca organiziralo strokovno ekscurzijo za osnovnošolce pomurskih šol, ki so v preteklem šolskem letu obiskovali interesno dejavnost prekmurski jezik in kultura. 32 učencev in pet mentorjev s šol Beltinci, Grad, Kobilje, Tišina, Fokovci in Kapela si je skupaj z nekaj člani društva ogledalo grad pri Gradu, muzej graničarjev v Čepincih, se povzpelo na tromejo, osrednja namena ekscurzije pa sta bila spoznavanje Porabja in navezov stik s porabskimi vrstniki. Ogledali so si Monošter in uredništvo časopisa Porabje, muzej železne zavese v Števanovcih ter mali

Triglav v Andovcih. Na kulturni prireditvi na Dvojezični osnovni šoli (DOŠ) Jožefa Košiča na Gornjem Seniku so učenci iz Pomurja vrstnikom predstavili skeče, stara prekmurska opravila, kot je lupljenje bučnega semena, prekmurske pesmi, izštevanke, jedi in šekaj. Učenci OŠ Beltinci so bili nad prekmurščino kot interesno dejavnostjo navdušeni. Kot so povedali, so si jo izbrali, ker je zanimiva in ker so spoznali prekmurske ljudske običaje. Veliko so nastopali, spoznali pomembne prekmurske može in njihova dela, naučili so se prekmurskih besed, ki so že šle v pozabo, ter plesov. »To interesno dejavnost bi radi obiskovali še naprej,« so si bili edini učenci zadnje triade.

Bernarda Roudi, profesorica zgodovine, ki poučuje na Kapeli in na Tišini, je povedala: »Z učenci s Kapele smo poslušali pesem Ethnotripa, nato pa iskali pomene besed, kot so šujster, šnajder itd., ter se pogovarjali, kako oni temu pravijo. Nekateri imajo babice v Prekmurju. Z obojimi smo se imeli res dobro. Iskali smo recepte, pripravljali prekmurske jedi, naredili smo razstavo.« Otrokom je, kot opaža, prekmurščina resnično zanimiva. Sploh zaradi zanimivih besed. Tudi sama v tem uživa in želi interesno dejavnost izvajati še naprej. »S tem da smo na tem dogodku z učenci s Kapele, vsem v Sloveniji sporočamo, da se prekmurščine

lahko učijo kjer koli. Prekmurščina ni samo 'gučanje', ampak je tudi kultura, poznavanje literature.«

Dogodek je bil zanimiv tudi za porabske učence, ki so za vrstnike z druge strani meje zaplesali nekaj porabskih plesov in pokazali tudi svoje znanje slovenskega jezika z odpetimi pesmimi. Učenka 5. razreda tamkajšnje šole Vanesa Šulič je povedala, da sta zanjo »domanji jezik«, kakor pravijo narečju domačini, kot tudi slovenski knjižni jezik kar zahtevna. Njena družina je sicer še ena od redkih, kjer se pogovarjajo porabsko. »Pogovarjam se z mamo in babico, pripovedujeta mi tudi pravljice v narečju. Želela bi si, da bi se tudi po osnovni šoli učila slovensko.« Ko odraste, želi ostati v Porabju, ker ji je tam, kot pravi, najlepše. O problemu izginjanja porabščine je na dogodku spregovoril tudi Martin Ropoš, predsednik Državne slovenske samouprave: »Tukajšnji otroci prinašajo vse manj porabskih besed iz družinskega okolja, zato so porabski vrtci in šole tako pomembni, taki dogodki pa nas še posebej veselijo.«

Predsednik Prekmurskega društva generala Maistra Marjan Farič je poudaril pomen tega, da danes živimo v svetu brez meja in se lahko obiskujemo. »Zgodovina je sicer nekaj, kar je minilo, ampak kdo je tisti, ki bo vrednote, nastale v zgodovini, nosil naprej? Otroci, seveda. Zato jim naše društvo to želi omogočiti tudi na tak način, da spoznajo svoje vrstnike na tej strani meje.« Jezik je po njegovem mnenju osnovna vrednota in identifikacijski element vsakega Prekmurca. Do prekmurskega jezika pa smo bili v preteklosti krivični, meni. »Prekmurski knjižni jezik je bil druga slovenska knjižna norma, ki pa je bila zreducirana na narečje. Sam vedno poudarjam, da če je Kuzmič naredil epohalno delo s tem, da je prevedel Novo zavezo, in s tem prekmurskemu jeziku napravil takšen spomenik, je prav, da ta jezik negujemo. In če smo že pri jeziku – po mojem mne-

nju je učenje knjižne slovenščine v Porabju napaka, za Porabce je to tuj jezik. Morali bi jih učiti domanjega jezika in mislim, da bi bil efekt veliko večji.« Metka Lajnšček, generalna konzulka RS v Monoštru, je poudarila, da imajo Porabci vse možnosti in podporo, ki jo potrebujejo, da ohranijo svoj jezik. V preteklosti je bila medgeneracijska jezikovna vez pretrgana in od tod izvira težava, meni Lajnščkova. Mlajše generacije prihajajo v šolo brez bogate osnove porabskega narečja, še manj slovenskega jezika. »Prepričana sem sicer, da je v porabskih družinah porabščina še živa, in če so stari starši ali starši, ki govorijo porabsko, naj se s svojimi mladimi pogovarjajo po domanje. Na ta način bodo pomagali otrokom, da bodo ob vstopu v šolo to znanje nadgrajevali. Porabščina je še vedno bližje slovenščini kot madžarščina. Imajo podporo na lokalni ravni, podporo matične domovine. Seveda pa ne moremo nikogar prisiliti; narodna zavest se privzga. Njeno delo, kot je povedala, bo usmerjeno na mlade, ker »prav njim moramo privzgojiti odnos do kulture, slovenstva, materne jezika, in če začnemo zgodaj, se to bolj prime«. Na DOŠ Jožefa Košiča je 65 otrok. Kot je povedala ravnateljica šole Ildiko Dončec Treiber, dajejo največ poudarka rabi slovenskega jezika v sklopu interesnih dejavnosti, pri tem imajo otroci tudi več priložnosti, da govorijo porabsko. »Realno gledano je vsako leto manj otrok, ki obvladajo narečje, zato v sklopu teh dejavnosti (folklore, gledališča, pevskega zbora ...) spodbujamo znanje jezika; spodbujamo jih, da povejo, kako kakšni stvari pravijo doma, nato pa povemo še skupaj, kako se temu reče v slovenskem knjižnem jeziku.« Ob našem obisku so tisti najbolj večji slovenskega jezika, kot je povedala ravnateljica, ravno manjkali, saj so se udeležili narodnostnega tabora, kar je bila nagrada najuspešnejšim na državnem tekmovanju v znanju slovenskega jezika.

FOTOGRAFIJA MAJA HAJDINJAK

1 Vrstnikom v Porabju so podarili tudi nekaj dobrot iz Prekmurja.

2 V dopoldanskih urah so se odpravili tudi na tromejo.

3 Učenke so odplesale nekaj ljudskih plesov.

FOTOGRAFIJA MAJA HAJDINJAK

FOTOGRAFIJA ARHIV DRUŠTVA GENERALA MAISTRA